

TOR:s yttrande

Statskontorets utredningsrapport med principförslag till omorganisation av taxeringen i första instans

Sedan Taxeringsnämndsordförandenas Riksförbund beretts tillfälle avge yttrande i rubricerade ärende, får förbundet anföra följande.

Utredningen har sökt belysa resultatet av det arbete, som för närvarande utföres i taxeringsnämnderna. Därvid har den företagna utredningen gett vid handen, att brister i olika hänseenden föreligger i taxeringsarbetet i första instans.

Förbundet delar den uppfattning härvidlag, som kommit till uttryck i rapporten. Att kvaliteten på taxeringsarbetet i första instans sjunkit har förbundet vid skilda tillfällen haft anledning påtala. Orsaken härtill har otvivelaktigt varit den betydande omsättningen av taxeringsfunktionärer, som ägt rum under de senaste åren och detta har också framhållits i rapporten. Från att tidigare ha ansetts som ett hedersuppdrag med betalning därefter har taxeringsarbetet blivit alltmer komplicerat utan att arvoden för detta numera ytterst maktpåliggande arbete följt med i utvecklingen. Förbundet konstaterar visserligen, att under de senare åren viss uppräknings av arvoden för taxeringsarbetet skett, men måste med skärpa hävda att detta inte kan anses tillräckligt utan har arbetet måst utföras för en ersättning, som på intet sätt står i rimlig proportion till dess omfattning och ansvaret för detsamma. Att detta förhållande påverkar den stora avsägelsefrekvensen bland rutinerade taxeringsfunktionärer är uppenbart. I utredningsrapporten har visserligen berörts de låga arvoden men man har där inte närmare gått in på den effekt, som en avsevärd förstärkning av arvoden otvivelaktigt skulle få för taxeringen.

För att åstadkomma en reell och varaktig förbättring av taxeringsarbetet i första instans anser förbundet i likhet med utredningen att ett ökat tjänstemannainslag skulle vara värdefullt. Därigenom synes man komma fram till en bättre individuell och likformig taxering. Skulle ett principbeslut komma att fattas om genomförande av den i rapporten föreslagna organisationen, vill förbundet emellertid redan nu erinra om att man i utredningen i princip tänkt att hos lokal skattemyndighet placera de heltidsanställda tjänstemän, som skall biträda taxeringsnämnderna med granskningsarbetet, men i rapporten har inte berörts frågan om hos vilken myndighet dessa tjänstemän skall vara anställda. Ur förbundets synpunkt är det angeläget, att de lokala skattemyndigheterna tillförsäkras en fast kader av tjänstemän i detta avseende och det är värdefullt att den personal, som skall betjäna taxeringsnämnderna, blir såvitt möjligt beständig.

En av orsakerna till bristerna i nuvarande organisation ligger däri, att taxeringsarbetet måst bedrivas under en inte obetydlig tidspress, vilket varit till nackdel för såväl taxeringsfunktionärerna som de skattskyldiga. En förlängning av taxeringsperioden är därför önskvärd, då denna innebär utrymme för taxeringsrevisioner och

andra komplicerade utredningar till ledning för taxeringsnämndens beslut. Förbundet vill emellertid ifrågasätta, om utredningens förslag att förlänga taxeringsperioden ända till den 31 januari året efter deklarationsåret bör genomföras. Huvuddelen av deklARATIONERNA skall vara färdiggranskad före den 1 oktober och en förlängning in på det nya taxeringsåret förefaller mindre lämplig. Av bl a formella skäl anser förbundet tiden för förlängningen böra begränsas till den 31 december och som vägande argument härför kan också framhållas, att här ifrågavarande personal under påföljande januari bör stå allmänheten till tjänst med råd och anvisningar i taxerings- och deklARATIONERNA-frågor.

Såsom i utredningsrapporten konstateras finns goda möjligheter att med hjälp av ADB-tekniken rationalisera taxeringsarbetet. Redan de uppgifter, som nu finns på taxeringsavierna, har underlättat taxeringsarbetet och ett ökat utnyttjande av ADB skulle skapa ytterligare lättnader inte bara för taxeringsfunktionärerna genom att åstadkomma förbättring och förenkling i fråga om taxeringsnämndens beslutsunderlag utan också för allmänheten. Då det torde vara möjligt att maskinellt tillgodoföra de skattskyldiga vissa avdrag utan att yrkande därom behöver göras i deklARATIONERNA, synes deklARATIONERNA-blanketten kunna inte obetydligt förenklas. Så gott som hela tredje sidan i huvuddeklARATIONERNA skulle kunna utgå och plats därigenom beredas för att i denna blankett exempelvis införa de uppgifter angående förmögenhetsförhållandena, som nu skall lämnas på blanketten 1 g.

Utredningens förslag om förenkling av beslutsprocessen finner förbundet välbetänkt. Redan nu torde på vissa håll såsom också påpekas i rapporten endast en bråkdel av taxeringsmaterialet föredragas vid taxeringsnämndens sammanträden, då föredragning av självklara ändringar ej torde ha någon praktisk betydelse. Delegering från taxeringsnämnden till dess ordförande av beslutanderätten i ärenden av otvistig natur bör därför enligt förbundets mening lagfästas. En förenkling av rutinen med avvikelsemiddelanden till den skattskyldige finner förbundet också påkallad.

I samband med kostnadskalkylen för den nya organisationen framhålles i utredningsrapporten, att genom den skisserade omorganisationen skäl finns för att anta att totalkostnaderna för taxeringsarvodena kan reduceras kraftigt. Mot detta uttalande finns anledning att reagera ur åtskilliga synpunkter. Ordföranden knytes ju till taxeringsarbetet praktiskt taget under hela året med ofta återkommande sammanträden. Han får också sätta sig in i komplicerade utredningar och ta ställning till innehållet i revisionspromemorior av olika slag, ett ställningstagande som eljest enligt nuvarande ordning skulle ha tagits i prövningsnämnden. Detta innebär att man måste ställa högre krav på kvaliteten hos dem, som utses till taxeringsnämndsordförande. Ordförandens ansvar för taxeringsarbetet måste också beaktas. Gränsen mellan ordförandens och vederbörande tjänstemans ansvar för arbetet får för övrigt anses flytande och bör närmare preciseras. Det synes uppenbart, att ordförandens arvode i den nya organisationen bör utmätas med hänsynstagande till angivna faktorer.

Det kalkylerade totalbortfallet av kronoombudsarvodena får anses diskutabelt. Dessa arvoden utgör en del av ersättningarna på grundval av tillämpad à-prislista,

varav mer eller mindre faller på ordförande respektive kronoombud efter vederbörandes insatser. Skäl talar för en försiktig bedömning av den besparing, som kan uppstå genom en indragning av kronoombuden.

Även om kronoombudsinstitutionen skulle upphöra, framkommer behov av ytterligare en länsstyrelseutsedd funktionär vid sidan av ordföranden, lämpligen som vice ordförande. Med hänsyn till den förlängda taxeringsperioden uppkommer nämligen ett klart behov av en funktionär, som kan tjänstgöra vid förfall för ordföranden. Den nuvarande kronoombudskårens uppgift att bli tjäna som rekryteringsunderlag vid tillsättande av ordförande kan härvid få en naturlig fortsättning.

Beträffande de i rapporten verkställda kostnadsberäkningarna i övrigt för genomförande av reformen kan sägas, att desamma synes något lösliga. Man torde enligt förbundets mening näppeligen få ett tillförlitligt underlag för bedömningen av kostnaderna med mindre en omfattande försöksverksamhet kommer till stånd. Realistiskt måste man helt naturligt räkna med betydande personal- och utbildningskostnader och inte minst torde erforderlig lokalökning kräva avsevärda kostnader, då nuvarande lokalbrist i flera fall kan väntas nödvändiggöra nybyggnation.

Sammanfattningsvis anser förbundet att det, oberoende av om och när ett genomförande av den föreslagna nya organisationen kommer att ske, bör vara möjligt att inom ramen för nuvarande organisation genomföra åtskilliga av de i rapporten framlagda förslagen och det synes förbundet angeläget att de snarast kommer till utförande. Sålunda torde en utbyggnad av ADB-medverkan i taxeringsarbetet på sätt förbundet ovan skisserat kunna komma till stånd för att bli tillgodose de skattskyldigas berättigade krav på förenkling i deklareringsförfarandet. En förenkling av beslutsprocessen i syfte att möjliggöra för ordföranden att ensam besluta i ärenden av otvivelaktig natur synes också gå att nu genomföra ävensom ändring av rutinen med avvikelsemeddelanden till den skattskyldige.

Förbundet har vid upprepade tillfällen haft anledning framhålla vikten av en intensifierad utbildning av taxeringsfunktionärer. Det är otvivelaktigt att mycket står att vinna om såväl grundutbildning som vidareutbildning kan utökas och förbättras. Satsar statsmakterna tillräckligt och ändamålsenligt härpå, skulle säkerligen både taxeringsresultatet och rättssäkerheten främjas.